

Ocenjujemo

Gledališče

Matteo Spiazzi: Paradiž

Slovensko ljudsko gledališče Celje

Z novo in svežo energijo napolnjeno **SLG** Celje je zadnjo letošnjo premiero namenilo grenki komediji *Paradiž* italijanskega režiserja in pedagoga Mattea Spiazzi. Gre za njegovo že peto režijo pri nas, toda prvo v dramskem gledališču (prej je trikrat režiral v mariborskem in enkrat v ljubljanskem lutkovnem gledališču). *Paradiž* je osnoval v maniri commedie dell'arte z maskami Alessandre Faienza. Tankočutna uprizoritev spregovori o iztekajočem se življenju, obžalovanju na koncu, pa tudi o lepotah tistega, kar je nekoč bilo.

Neverbalna zgodba se odvija v domu starejših občanov, bolj natančno v njegovi sobi za druženje, kjer se zbirajo njegovi oskrbovanci in prek svojih ključnih lastnosti (kleptomanstvo, alkoholizem, snobovstvo ...) ustvarjajo komične zaplete, ki se vpenjajo v idejo vsakdana v domu. Scenografsko (Primož Mihevc) in kostumografsko (Dajana Ljubičič) se uprizoritev vpenja v realizem, ki je v kontrastu z maskami – medijem na meji med dramskim in lutkovnim. Premetena preprostost scenografije ustvari atmosfero dogajalnega prostora, hkrati dopušča, da stopijo v ospredje akcije igralskega kolektiva. Kot najbolj zanimiva se pokaže zadnja stena, ki jo definirata dve večji okni in služi kot vpogled na hodnik, s katerega se vstopa v dnevno sobo doma. Okni dodajata uprizoritvi suspenz in prostorsko globino, ki sicer sorazmerno hitremu dogajanju na odru dodata drugačen tempo in razplastita celotno dinamiko

uprizoritve.

Žan Brelih Hatunič, David Čeh, Maša Grošelj, Lucija Harum, Aljoša Koltak, Rastko Krošl, Urban Kuntarič, Manca Ogorevc, Lučka Počkaj, Tanja Potočnik in **Branko Završan** z maskami vstopajo v vloge upokoјencev in uslužbencev doma ter z izjemnim občutkom za kolektivnost snujejo različne pripovedi, ki se dramaturško (**Tatjana Doma**) vzpostavljajo in povezujejo prek jasnega in koherentnega vztrajanja pri glavnih lastnostih posameznih likov. Tako se zgodba ne vzpostavlja prek linearne pripovedi, ampak raje prek fragmentiranega vstopa v nekaj ur življenja ostarelih – pri tem se skozi uprizoritev vseeno pojavi nekaj trenutkov, ki bolj oprijemljivo prikažejo življenjsko zgodbo nekaterih likov. Gre predvsem za dogodka, v katerih se zgodi vdor zunanjega sveta v mehurček doma, na primer obisk sina ali spomin na pokojno ženo. Ti trenutki uspešno poglobijo drugače izrazito komične situacije in poskrbijo, da uprizoritev ne ostane na ravni banalizacije, hkrati pa režijsko niso pretirano patetično izpostavljeni in zato ne zapadejo v pozicijo čustvovanja na silo. Spiazzi v režijskem konceptu, ki se večinsko seveda osredotoča na igro z masko in njene zakonitosti, fokus dogajanja na odru razprši, tako da se večino časa mikrodogodki udejanjajo v vseh kotičkih gledališkega prostora, tako da prostor postane poln subtilnih in niansiranih trenutkov, pri čemer ni nujno, da vsi gledalci zaznajo isti hipni trenutek na odru. Spiazzi spretno manipulira s tem večplastnim fokusom in ga ob ključnih akcijah tudi poruši ter

usmeri v en lik. *Paradiž* tako na več ravneh spregovori o poziciji starostnikov, potuje skozi družbeni in intimni aspekt staranja, je na trenutke kritičen do razumevanja starostnikov, spet drugič dovoli, da le voajersko pogledamo v kakšnega od bolj zasebnih trenutkov, na nobeni točki pa ni didaktičen ali moralističen.

Čeprav je ta hkratnost dogajanja večinoma produktivna, se na trenutke nekatere situacije odvijajo predolgo in zaradi tega po nepotrebnem prevzamejo fokus dogajanja (padanje čez mizo enega od likov, bitka za radijsko postajo). V zadnjem delu uprizoritve se zgodi tudi krajši prizor, v katerem se eden od starejših občanov poskuša spogledovati z drugim, ta ga zavrne, saj ni homoseksualec. Na prvo noto ljubeč prizor postane edini, ki nima trdne pozicije v zgrajeni dramaturški celoti in prehitro podre zgrajeno dinamiko celotnega dogajanja, predvsem pa deluje, kot da je v celoten sistem uprizoritve vrinjen na silo, kot še eden od kazalnikov raznolikosti oskrbovancev, ki je na tej točki dodobra definirana.

V izteku uprizoritve se vzpostavi bolj posrečeno rušenje zgrajene dinamike, in sicer z vstopom dramske igre v svet mask. Kot spomini na mladost se na odru mask pojavita najprej Harum, nato še Brelih Hatunič in uteljesita skoncentrirano pokrajino čustev, prej definirano prek teles in mask. Zaključek postavi piko celostnemu sporočilu uprizoritve, predvsem pa s kontrastom pokaže, koliko moči in človeškosti se lahko razkrije prek sicer mimično statične maske.

BENJAMIN ZAJC

Paradiž je grenka komedija avtorja in režiserja Mattea Spiazziija. FOTO UROŠ HOČEVAR/KOLEKTIF